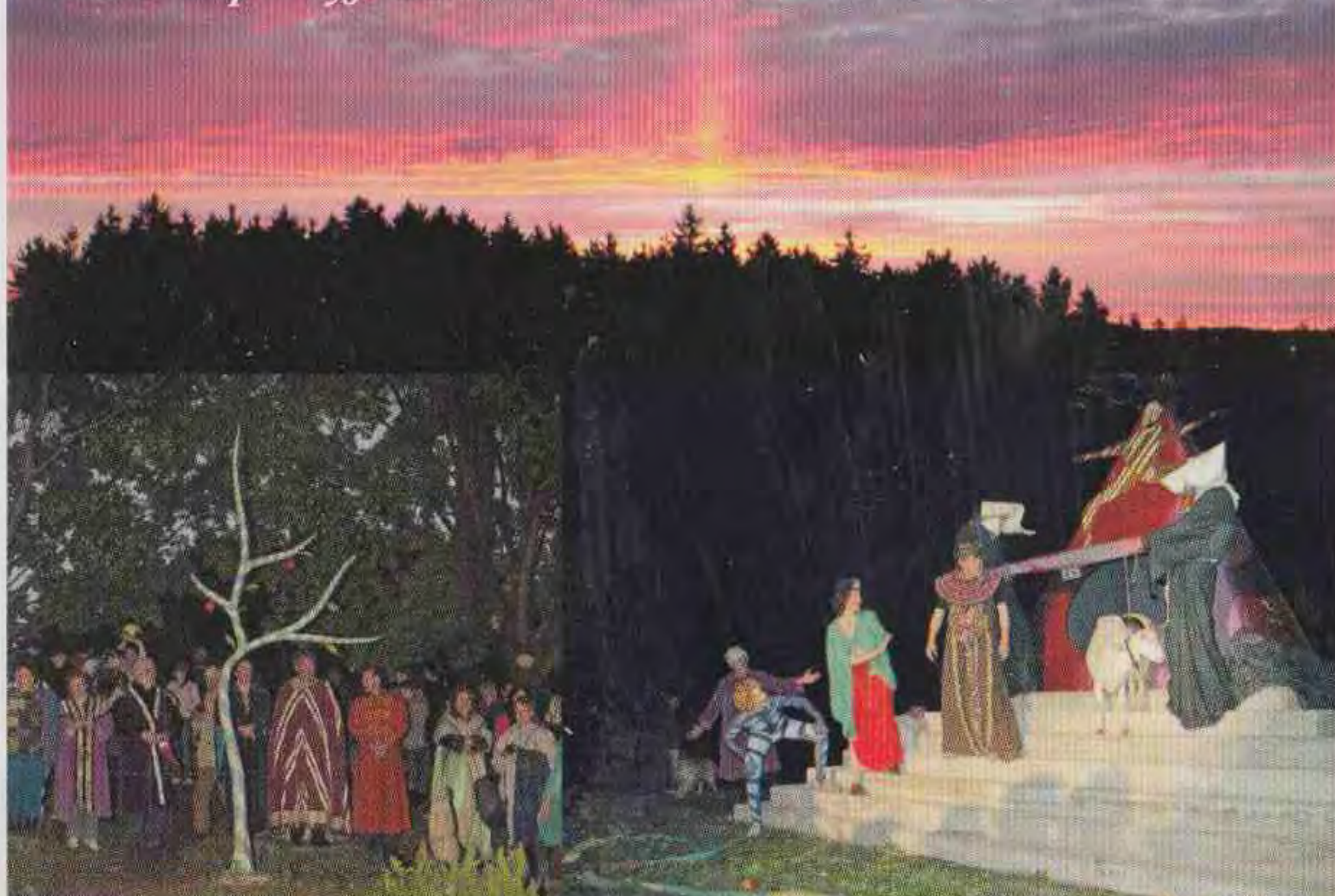

KRISTKOVA PODYJSKÁ GLYPTOTÉKA

Výtvarně-filosofická trasa poutních míst, kterou
v letech 2005–2006 vytvořil sochař Lubo Kristek

Putování po Dyji za sochami Lubo Kristka

Wandern entlang der Thaya zu den Skulpturen von Lubo Kristek

KRISTEK'S GLYPTOTHEK IM THAYATAL

Künstlerisch-philosophische Route von Wallfahrtsorten
geschaffen in den Jahren 2005–2006
vom Bildhauer Lubo Kristek

Kontakt: Výzkumný ústav komunikace v umění, Gorkého 93/51,
602 00 Brno, 00420 515 297 165, zamecek.lubo@volny.cz

www.glyptoteka.cz

Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu
pro regionální rozvoj. / Mitfinanziert von der Europäischen Union
aus dem Europäischen Fonds für regionale Entwicklung.

1. zastavení / Station Pramen Moravské Dyje Quelle der Mährischen Thaya

GPS: 49°16'1.193"N, 15°31'13.800"E
(u Panenské Rozsíčky / bei Panenská Rozsíčka)

Socha *Zrození* představuje Strom života, symbol propojující nebe i zemi. Jeho větve sahají vzhůru do nebe a kořeny pronikají hluboko do země. V mytologii existují stromy, které promlouvají k „hledačům pravdy“, jejichž mysl je otevřená transcendentním podnětům.

Strom chrání jak pramen, tak kopii sošky *Jarní studánka* (Jaroslav Krechler) a žehná toku. Právě na tomto místě prosakují ze země první kapky později mohutné řeky. Modrobílá symbolika potvrzuje čistotu, jasnost a klid, které se vlévají do nitra člověka na tomto poutním místě.

Zrození / Die Entstehung

Die Skulptur *Die Entstehung* stellt den Baum des Lebens dar, ein Himmel und Erde verbindendes Symbol. Seine Äste reichen in den Himmel empor und die Wurzeln dringen tief in die Erde ein. In der Mythologie gibt es zu „Wahrheitssuchern“, deren Geist offen für transzendente Impulse ist, sprechende Bäume.

Der Baum schützt sowohl die Quelle der Mährischen Thaya als auch die Kopie der kleinen Statue *Frühlingsbrünnlein* (Jaroslav Krechler) und er segnet den Wasserlauf. Gerade an diesem Ort sickern die ersten Tropfen des später gewaltigen Flusses aus der Erde. Die blau-weiße Symbolik bekräftigt die Reinheit, die Helle und die Ruhe, die sich an dieser Pilgerstätte ins Innere eines Menschen ergießen.

2. zastavení / Station Staré Hobzí

GPS: 49°0'43.049"N 15°26'12.231"E
(za obcí směrem na Slavonice odbočit do lesa / außerhalb der Gemeinde Staré Hobzí, Richtung Slavonice, in den Wald einbiegen)

Sedm balvanů, ze kterých Lubo Kristek vytvořil skulpturu *Kameny přání*, pochází od pramene Moravské Dyje. Představují symbolický dar obce Panenská Rozsíčka.

Na tomto místě tvoří kameny posvátný střed. Poutníci k nim přinášejí svá přání na jedno z nejmagičtějších zastavení, kde Dyje protéká panenskou přírodou. Přání jsou stejně jako kvítl – židovské přání, napsaná na papírku a stočená do ruličky nebo svitku vložena do otvorů v pomalovaných kamenech. S jarní vodou přání odplouvají na cestu jejich vyplnění.

Primabalerína Národního divadla Brno Jana Příbylová u *Kamenů přání* / Die Primaballerina des Nationaltheaters in Brünn Jana Příbylová bei den *Steinen der Wünsche*

Die sieben Felsblöcke, aus denen Lubo Kristek die Skulptur *Steine der Wünsche* schuf, stammen von der Quelle der Mährischen Thaya und waren ein symbolisches Geschenk der Gemeinde Panenská Rozsíčka.

An diesem Ort bilden die Steine eine heilige Mitte. Pilger bringen zu ihnen ihre Wünsche an eine der magischsten Stationen, wo die Thaya durch die unberührte Natur fließt. Die Wünsche werden, so wie das Kvitl – ein jüdischer Wunsch, auf ein kleines, zu einem Röllchen zusammengerolltes Stück Papier geschrieben, das in die Öffnungen in den bemalten Steinen gesteckt wird. Mit dem Frühlingswasser schwimmen die Wünsche davon, begeben sich auf die Reise zu ihrer Erfüllung.

3. zastavení / Station Drosendorf

GPS: 48°52'1.505"N, 15°37'14.101"E
(při vstupu do zámku / am Eingang zum Schloß)

Příslušníci tradičních preliterárních společností přírodě i lidské přirozenosti naslouchali. Civilizace však začala ignorovat znalosti, které přírodní národy získaly. Rozvinutý svět by měl znovu objevit tradiční hodnoty, které obnoví rovnováhu mezi světem vnitřním a vnějším.

Toto poselství odráží dřevěná plastika *Život*, zrcadlící krásu biodiverzity ve smyslu rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů. Lidé jsou navíc nuceni respektovat, že život je odsouzen k věčnému koloběhu zrodu a zániku. Plastika byla inspirována také narozením dcery sochaře.

Život / Das Leben

Die Angehörigen traditioneller präliterarischer Gesellschaften hörten die Natur sowie auch die menschliche Natur. Aber die Zivilisation begann die Kenntnisse, welche die Naturvölker erworben hatten, zu ignorieren. Die entwickelte Welt sollte die traditionellen Werte wiederentdecken, die das Gleichgewicht zwischen innerer und äußerer Welt erneuern.

Diese Botschaft reflektiert die hölzerne Plastik *Das Leben*, indem sie die Schönheit der Biodiversität im Sinne der Vielfalt von Pflanzen- und Tierarten widerspiegelt. Außerdem sind die Menschen gezwungen zu respektieren, daß das Leben zu dem ewigen Kreislauf des Entstehens und Untergehens verurteilt ist. Die Plastik wurde auch von der Geburt der Tochter des Bildhauers inspiriert.

4. zastavení / Station Podhradí nad Dyjí

GPS: 48°53'58.409"N, 15°41'3.855"E
(před Zámečkem Lubo / vor dem Schloßchen Lubo)

Pyramida je prvotní pahorek, mytické a posvátné místo zrození, zmrtvýchvstání i věčného života, transformátor energie. Načerpání energie umožňuje Kristkova kovová skulptura *Kosmicky načasovaná parapyramidální potence*. Poutník vystoupá na její stěnu, přitiskne se a splyne. Zde může získat životní rovnováhu a osobní vyrovnanost. Skulptura současně vyrovnává proudění energie v přílehlém okolí. Podhradí nad Dyjí je srdcem *Kristkovy podyjské glyptotéky*, kde lze také navštívit sbírku díla jejího autora.

Lubo Kristek a *Kosmicky načasovaná parapyramidální potence*
Lubo Kristek und *Kosmische Zeiteinteilung parapyramidaler Potenz*

Die Pyramide ist der Urhügel, eine mythische und heilige Stätte des Entstehens, Auferstehens und ewigen Lebens, ein Transformator der Energie. Das Schöpfen von Energie ermöglicht Kristeks Metallskulptur *Kosmische Zeiteinteilung parapyramidaler Potenz*. Der Pilger klettert auf ihrer Wand hinauf, drückt sich fest an sie und verschmilzt. Hier kann er sein Leben ins Gleichgewicht bringen und persönliche Ausgeglichenheit erlangen. Die Skulptur gleicht zugleich die Energieströmungen in der näheren Umgebung aus. Podhradí nad Dyjí ist das Herz von *Kristek's Glyptothek im Thayatal*, wo man auch die Sammlung von Werken des Autors der Glyptothek besuchen kann.

5. zastavení / Station Vranov nad Dyjí

GPS: 48°53'38.379"N, 15°48'51.100"E
(park u splavu / Park am Wehr)

Skulptura *Dyje - Osud stromu* vznikala v době, kdy autor žil a tvořil v Německu, jako vzpomínka na zakázaný domov. V tomto díle uplatnil motiv natažených rukou. V roce 2010 se krajem přehnala bouře, která zničila mimo jiné zeměkouli, umístěnou na vrcholu původní skulptury. Za pomoci městyse Vranova nad Dyjí se sochu podařilo restaurovat. Příbývající přírodní katastrofy jsou do jisté míry zaviněny samotným člověkem. Kristek se však rozhodl přepracovanou skulpturu korunovat dvěma vejci *ab ovo* (od počátku), která nyní symbolizují naději do budoucna.

Dyje - Osud stromu / Thaya - Schicksal eines Baumes

Die Skulptur *Thaya - Schicksal eines Baumes* entstand in der Zeit, in der Lubo Kristek in Deutschland lebte und seinem künstlerischen Schaffen nachging, als Erinnerung an die verbotene Heimat. In diesem Werk verwendete er das Motiv der ausgestreckten Hände. Im Jahr 2010 wütete in der Gegend ein Sturm, der unter anderem die Erdkugel, die auf der Spitze der ursprünglichen Skulptur platziert war, zerstörte. Mit Hilfe der Minderstadt Vranov nad Dyjí gelang es, die Statue zu restaurieren. Die zunehmenden Katastrophen werden in gewissem Maße durch den Menschen selbst verursacht. Kristek jedoch entschloß sich, die umgearbeitete Skulptur mit zwei Eiern *ab ovo* (von Anfang an) zu krönen, die nun die Hoffnung auf die Zukunft symbolisieren.

6. zastavení / Station
Hardegg

GPS: 48°51'12.768"N, 15°51'27.266"E
(hrad / Burg)

Člověka již od středověku doprovázejí myšlenky jako *memento mori* (pamatuj na smrt) a *mors certa, hora incerta* (smrt je jistá, nejistá je jen hodina), které upozorňují na to, aby smrtelník neplýtvал časem, neusiloval o světské cíle a nehromadil hmotné statky, neboť z tohoto světa si nic hmotného nelze odnést. Umělec zhotovením sarkofágu *Ptačí posláni* navázal na tuto myšlenku. Kenotaf, symbolická hrobka, vyjadřuje jeho přípravu na smrt a smysluplné celoživotní ubírání se životem. Sarkofág, v němž budou odpočívat Kristkovy ostatky, čeká na svého stvořitele.

Ptačí posláni / Die Vogelmission

Den Menschen begleiten seit dem Mittelalter Gedanken wie *memento mori* (sei eingedenk des Todes) und *mors certa, hora incerta* (der Tod ist sicher, unsicher ist nur die Stunde), die darauf hinwiesen, daß der Sterbliche nicht seine Zeit vergeude, nicht nach weltlichen Zielen strebe und keine materiellen Güter anhäufe, denn aus dieser Welt läßt sich nichts Materielles mitnehmen. Kristek knüpfte mit der Herstellung des Sarkophags *Die Vogelmission* an diesen Gedanken an. Das Kenotaph, eine symbolische Gruft, bringt seine Vorbereitung auf den Tod und einen sinnvollen Wandel durch die Lebenszeit zum Ausdruck. Der Sarkophag, in dem Kristeks sterbliche Überreste ruhen werden, wartet auf seinen Schöpfer.

7. zastavení / Station
Znojmo

GPS: 48°50'33.950"N, 16°3'21.857"E
(u Dyje poblíž Louckého kláštera / an der Thaya
beim Kloster Louka)

Keramická plastika *Vysvobození z útrap* ve skalní kapliče zachycuje motiv Krista. Autor nastolil novou typologii Ukřižování a snažil se postihnout relativitu ve vnímání kříže. Svým dílem upozornil na vysvobození, odpoutání a povznesení, které cesta umění nabízí. Kříž je přítomen ve formě železné brány. Pokud se poutník postaví z jednoho úhlu, spatří Krista na kříži, pokud ustoupí o krok stranou, Kristus je již z kříže sňat. Z úhlu pohledu keramiky visí na kříži přicházející poutník i celý svět, který jej obklopuje.

Vysvobození z útrap / Erlösung von den Leiden

Die keramische Plastik *Erlösung von den Leiden* hält in der kleinen Felsenkapelle ein Christusmotiv fest. Der Autor führte eine neue Typologie der Kreuzigung ein und strebte danach, die Relativität in der Wahrnehmung des Kreuzes wiederzugeben. Mit seinem Werk machte er auf die Befreiung, das Sichlösen und das Emporschwingen aufmerksam, wie diese der Weg der Kunst anbietet. Das Kreuz ist in Form eines eisernen Tores anwesend. Stellt sich der Pilger in einem bestimmten Blickwinkel auf, erblickt er Christus am Kreuz, wenn er einen Schritt zur Seite tritt, ist Christus bereits vom Kreuze abgenommen. Aus dem Blickwinkel der keramischen Plastik hängen am Kreuz der ankommende Pilger und die ganze Welt, die ihn umgibt.

8. zastavení / Station
**Janův hrad
Hansenburg**

GPS: 48°48'19.859"N, 16°50'6.280"E
(mezi Podivínem a Lednicí / zwischen Podivín und Lednice)

Zastavení, na kterém poutníci objeví kapličku s keramickou plastikou *Zrod a zároveň zatracení koule*, se nachází na osudovém křížení cest. Rameno řeky, jež muselo ustoupit pokroku (regulace řeky), tzv. Černá Dyje, se zde protíná s trasou bývalého mostu, který byl zničen koncem druhé světové války. Na tomto místě se silným *geniem loci* vybudoval Kristek kapličku jako „svědka časů“ s hlubokým filosofickým přesahem. Formy se rodí a zanikají, energie je však všudypřítomná a nezničitelná.

Zrod a zároveň zatracení koule / Geburt und zugleich Verdammung der Kugel

Die Station, an der die Pilger die Kapelle mit der keramischen Plastik *Geburt und zugleich Verdammung der Kugel* entdecken, befindet sich an einer schicksalhaften Wegkreuzung. Der Flußarm, welcher dem menschlichen Fortschritt weichen mußte (Regulierung des Flusses), die sog. Schwarze Thaya, kreuzt hier den Pfad der ehemaligen Brücke, die zu Ende des Zweiten Weltkrieges zerstört wurde. An dieser Stelle mit einem starken *Genius loci* errichtete Kristek eine Kapelle als „Zeitzeugen“ mit tiefem philosophischen Überhang. Formen werden geboren und verfallen, Energie ist aber allgegenwärtig und unzerstörbar.

9. zastavení / Station
Zámeček Pohansko
Schlößchen Pohansko

GPS: 48°43'39.705"N, 16°53'39.915"E
 (u Břeclavi / bei Břeclav)

Hrající kovová skulptura *Strom větrné harfy* svým strunným fragmentem odkazuje na původní obyvatele Pohanska. Při závanech větru narážejí slzy zavěšené na ocelových lankách do strun. Krajina kolem se proměňuje v hudební krajinu, složenou ze zvuků, stromů, rostlin a zvířat. Skulptura zve poutníka, aby se zastavil, zaposlouchal, splynul s tóny a přírodou. Hudba tak vtiskuje harmonii a choreografii zdánlivě chaotickým přírodním dějům.

Strom větrné harfy / Der Windharfenbaum

Die spielende Metallsulptur *Der Windharfenbaum* weist durch ihr Saitenfragment auf die ursprünglichen Bewohner von Pohansko hin. Kommt ein Windhauch auf, stoßen an Stahldrähten aufgehängte Tränen an die Saiten. Die umliegende Landschaft verwandelt sich in eine musikalische Landschaft, komponiert aus Klängen, Bäumen, Pflanzen und Tieren. Die Skulptur lädt den Pilger dazu ein, stehenzubleiben, zuzuhören und mit den Tönen und der Natur zu verschmelzen. Die Musik prägt so den scheinbar chaotischen Geschehnissen der Natur Harmonie und eine Choreographie ein.

10. zastavení / Station
Soutok Dyje a Moravy
Zusammenfluß von Thaya und March

GPS: 48°36'59.355"N, 16°56'26.536"E
 (u obce Sekule / bei der Gemeinde Sekule)

Skulptura *Hledající* je prolnutím těla muže a ženy, jež symbolizuje soutok řek Dyje a Moravy. Srostlé tělo sdílí jedno srdce – sídlo duše, citu, vědomí a odvahy. Podobně i lokalita, kde je plastika umístěna, tvoří setkání států České republiky, Slovenska a Rakouska. V roce 2009 byla skulptura odcizena. Její ostatky zůstaly na zastavení jako memento. Současně jsou však také výzvou k pokračování nekonečného cyklu vzniku a zániku forem. Zastavení se tak stává objektivizací mýtu o věčném návratu a hledání.

Hledající / Die Suchenden

Skulptur *Die Suchenden* ist gegenseitige Durchdringung der Leiber von Mann und Frau, welche den Zusammenfluß der Flüsse Thaya und March symbolisiert. Der zusammengewachsene Leib teilt sich ein Herz – die Wohnstatt der Seele, des Gefühls, des Bewußtseins und des Mutes. Ebenso schafft auch die Lokalität, wo die Plastik aufgestellt ist, eine Begegnung der Staaten Tschechische Republik, Slowakei und Österreich. Im Jahre 2009 wurde die Skulptur gestohlen. Ihre Überreste blieben auf der Station als Memento. Zugleich sind sie aber auch eine Herausforderung zur Fortsetzung eines unendlichen Kreislaufes der Entstehung und des Unterganges von Formen. Dieses Station wird so zu einer Objektivierung des Mythos von der ewigen Wiederkehr und Suche.

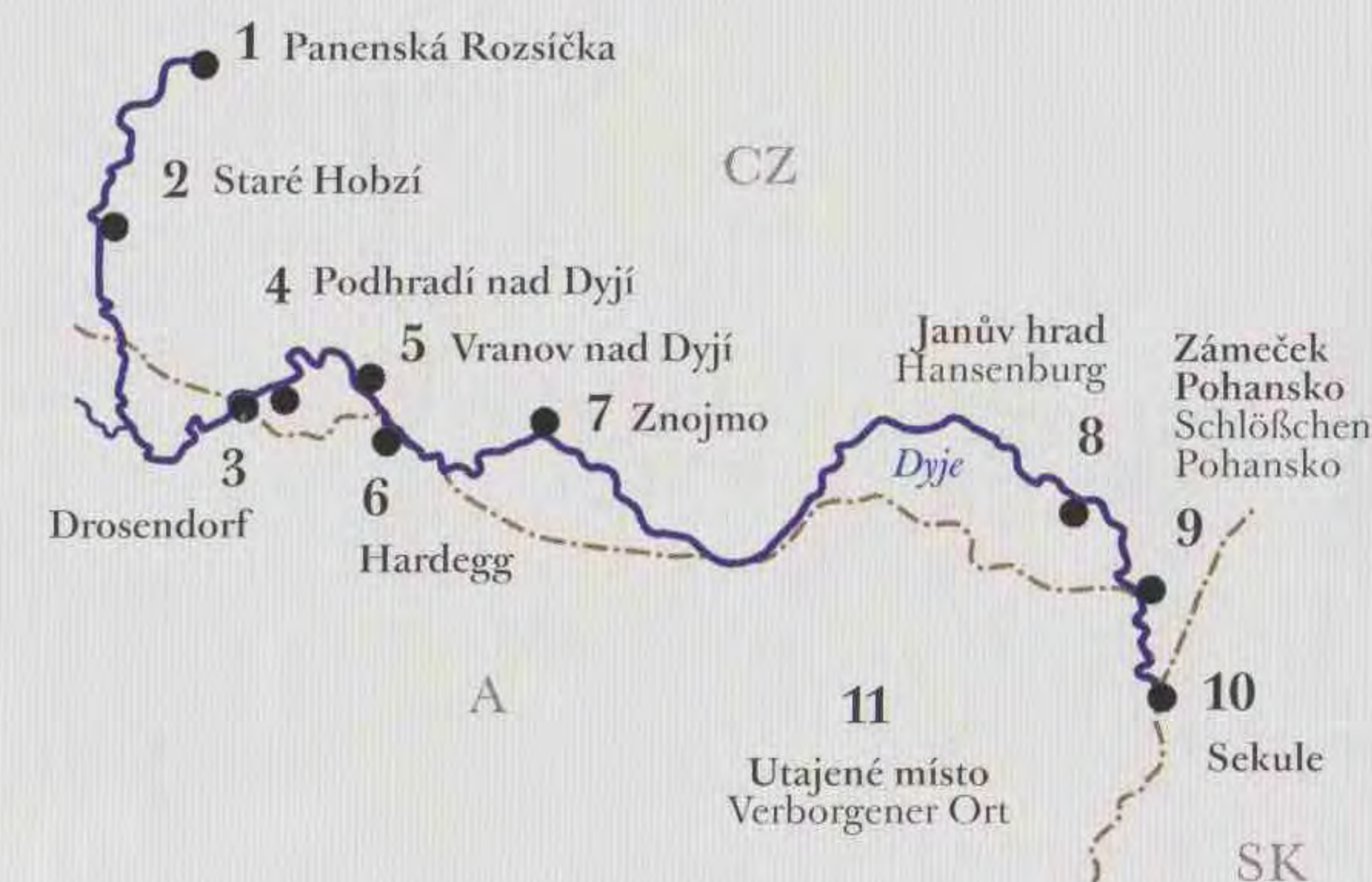
11. zastavení / Station
Utajené místo
Verborgener Ort

???
 (mezi zastaveními 1–10 / zwischen den Stationen 1–10)

Poslední zastavení *Kristkovy podyjské glyptotéky* je určeno pouze poutníkům, kteří jsou ochotni hledat a vnímat.

„Promísíte-li den s nocí a noc se dnem, sjednotíte-li všechny ty oslovené symboly z ostatních zastavení spolu se zákoutími v přírodě, která jsem si zde našel, vybudíte-li všechny smysly, vypudíte-li alespoň na čas to stále mocnější racio, aby se dostalo slova také fantazii... Když už si zvolíte jeden směr pro zemité, pokorné JDI krajinou s vírou, nadějí a láskou, pak nemůžete toto místo, ono hledané zastavení nenajít. Ono existuje, věřte mi. Možná, že to některým bude ale ještě chvíli trvat.“

Lubo Kristek

Die letzte Station von *Kristek's Glyptothek im Thayatal* ist jenen Pilgern vorbehalten, die bereit sind zu suchen und wahrzunehmen.

„Wenn man den Tag mit der Nacht und die Nacht mit dem Tag vermengt, wenn man all die angesprochenen Symbole aus den übrigen Stationen zusammen mit den Winkeln in der Natur vereint, die ich hier für mich gefunden habe, wenn man alle Sinne erregt, wenn man zumindest für eine gewisse Zeit die stetig mächtige Ratio ausschaltet, um auch die Phantasie sprechen zu lassen... Wenn man schon eine Richtung für ein demütiges GEH durch die Landschaft erwählt hat, mit Glauben, Hoffnung und Liebe, dann läßt sich dieser Ort, die gesuchte Station, nicht verfehlen. Sie existiert, glauben Sie mir. Vielleicht werden jedoch einige etwas mehr Zeit brauchen.“

Lubo Kristek